

Тема 8.

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ САНАЦІЇ ТА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

- 8.1. Досудове та судове врегулювання господарських спорів.
- 8.2. Банкрутство підприємств та його види.
- 8.3. Фінансова санація на ухвалу суду.
- 8.4. Санація шляхом реорганізації.
- 8.5. Санація підприємств України через створення промислово-фінансових груп у системі державного регулювання економіки.

8.1. Досудове та судове врегулювання господарських спорів

Досудове врегулювання спорів полягає у зверненні кредитора до дебітора з письмовою претензією про відшкодування заборгованості. У **претензії** зазначаються:

- Реквізити заявника претензії та підприємств, на адресу яких направлена претензія. Дата та номер претензії.
- Обставини, на підставі яких заявляється претензія. Докази, які підтверджують ці обставини.
- Вимоги заявника.
- Сума претензій та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці.
- Перелік документів, які додаються до претензії.

Розглядаючи претензію, підприємства в разі потреби звіряють розрахунки, здійснюють експертизу або вдаються до інших дій. Підприємства, до яких надійшли претензії, зобов'язані задовольнити обґрунтовані вимоги заявника. Якщо претензію залишено без відповіді або відхилено повністю, заявник вдається до *судового врегулювання спору*. Суд порушує справи за по-

зовними заявами зацікавлених підприємств, чії права та законні інтереси порушено, а також державних органів, що звернулись до суду. *Відмова у прийнятті позовної заяви* може бути у випадку, якщо:

- заява не підлягає розгляду в суді;
- позов стосується підприємства, яке ліквідовано.

Позивач, заявляючи позов, зобов'язаний надіслати відповідачеві копію позовної заяви та доданих до неї документів:

- статут суб'єкта господарювання;
- документ про сплату державного мита;
- документ, що засвідчує повноваження представника позивача в суді;
- відомості про вжиття заходів доарбітражного врегулювання спорів.

Важливим елементом позовної заяви є ціна позову. Під нею розуміють суму всіх вимог, поставлених до відповідача. До ціни позову включають також зазначені в позовній заяві суми штрафу або пені. Суд повинен вирішити спір у строк, що не перевищує два місяці від дня отримання позовної заяви.

8.2. Банкрутство підприємств та його види

Банкрутство — це визнання арбітражним судом неспроможності боржника відновити свою платоспроможність та визнання судом вимог кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури.

Суб'єктами банкрутства можуть бути лише зареєстровані у встановленому порядку юридичні особи з часткою державної власності у статутному фонді. Суб'єктами не можуть бути відокремлені підрозділи (філії, представництва, відділення).

Об'єктивні обмеження масового застосування механізму банкрутства в Україні: відсутність адекватної і кваліфікованої виконавчої та судової інфраструктури в цій сфері; соціально-економічні перешкоди для проведення реальних процедур банкрутства збиткових підприємств; технічні труднощі, пов'язані з об'єктивною оцінкою фінансового стану банкрутів. В умовах високого рівня корупції і перерозподілу власності передбачені в Законі “Про банкрутство” схеми прийняття адекватних рішень стають інструментом маніпулювання і тиску в інтересе-

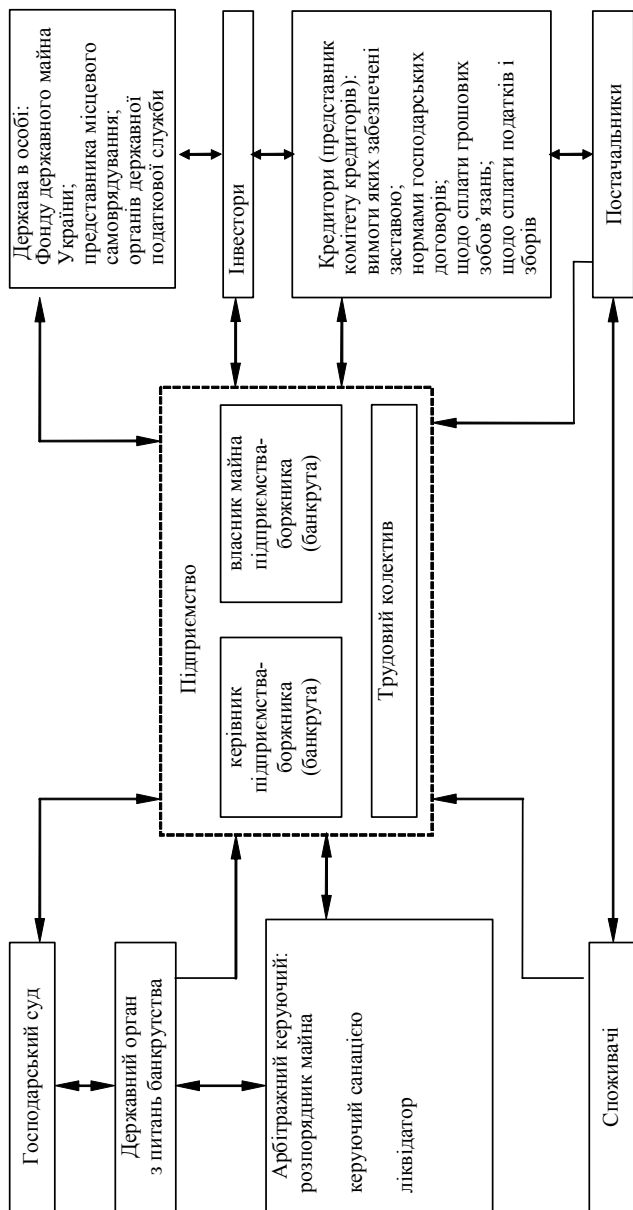

Рис. 8.1. Учасники справи про банкрутство

сах різних учасників процесу (рис. 8.1). І пов'язано це не з якістю закону, а з питаннями призначення арбітражних керуючих і об'єктивних критеріїв вибору між ліквідацією чи реорганізацією або реабілітацією підприємств-боржників. У ряді галузей, де держава є боржником за виконані держзамовлення, приватизація в багатьох випадках заборонена. Банкрутство нереальне чи прямо заборонено з цілого ряду соціальних і політичних розумінь. Інституціональна криза вражає ті галузі, де діючий власник неспроможний, а його зміна неможлива.

Розрізняють приховане, фіктивне та умисне банкрутство.

Приховане банкрутство — це навмисне приховування факту стійкої фінансової неспроможності через подання недостовірних даних, якщо це завдало матеріальних збитків кредиторам. Приховане банкрутство карається позбавленням волі на термін до двох років або штрафними санкціями 2000—3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права здійснювати певну діяльність протягом 3 років.

Фактично приховане банкрутство визначається такими ознаками:

- надання кредитору неправдивих даних про фінансовий стан неплатоспроможного боржника;
- причинний зв'язок між поданням таких даних та збитками, що їх зазнав кредитор.

Фіктивне банкрутство — завідомо неправдива заява власника підприємства про фінансову неспроможність виконати зобов'язання перед кредиторами та бюджетом. Карається штрафом 750—2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років.

Умисне банкрутство — свідоме доведення суб'єкта господарювання до фінансової неплатоспроможності, яка виникає внаслідок того, що власник або посадова особа з корисних міркувань вдається до протиправних дій або неналежно виконує службові обов'язки, завдає істотної шкоди державі або громадським інтересам чи законодавчим правам власників і кредиторів. Карається штрафом 500—800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або здійснювати відповідну діяльність на термін до 3 років або обмеженням волі на строк до трьох років.

8.3. Фінансова санація на ухвалу суду

Головною метою санації підприємства під час провадження справи про банкрутство – якомога повніше задовольнити претензії кредиторів завдяки поліпшенню фінансового стану боржника. Підставою для прийняття рішення про санацію боржника після порушення справи про банкрутство може бути:

- санаційна спроможність боржника;
- реальна можливість виконати план санації та відновити платоспроможність боржника;
- наявність санатора, який має достатньо фінансових ресурсів для здійснення санації.

Суд, ухвалюючи рішення про санацію, призначає керуючого санацією, який має право самостійно розпоряджатись майном боржника з врахуванням обмежень та укладати від імені боржника цивільно-правові угоди. Керуючий санацією зобов'язаний:

- прийняти в господарське відання майно боржника;
- відкрити спеціальний рахунок для здійснення санації та розрахунків з кредиторами;
- організувати ведення бухгалтерського обліку та статистичного обліку, а також фінансової звітності;
- вжити заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості;
- звітувати перед комітетом кредиторів щодо реалізації плану санації.

8.4. Санація шляхом реорганізації

Після винесення ухвали про санацію боржника керуючий зобов'язаний подати на схвалення комітету кредиторів план санації (реорганізації). План санації повинен містити перелік заходів з відновлення платоспроможності боржника, умови участі інвесторів, строк та черговість виплати боржником чи інвестором боргу.

Обов'язкові складові *плану санації*:

- умови участі санатора у задоволенні вимог кредитора;
- умови та порядок реорганізації юридичної особи боржника;

— Механізми виплати санатором боргу кредиторам.

План санації має містити таку інформацію:

- аналіз причин фінансової кризи;
- оцінка фінансового стану боржника до початку санації;
- заходи щодо нормалізації фінансового стану боржника;
- механізм контролю за ходом реалізації плану санації.

За 15 днів до закінчення санації, а також за наявності підстав для дострокового припинення санації, керуючий повинен надати зборам кредиторів письмовий звіт, до якого додається реєстр вимог кредиторів. Звіт керуючого, розглянутий зборами кредиторів, та протокол зборів кредиторів подаються на затвердження до арбітражного суду. Затвердження арбітражним судом звіту керуючого санацією є підставою для винесення ним ухвали про припинення провадження у справі про банкрутство.

8.5. Санація підприємств України через створення промислово-фінансових груп у системі державного регулювання економіки [25]

Одним з методів комплексного оздоровлення фінансової системи України можна вважати створення промислово-фінансових груп (ПФГ), до складу яких мають залучатись фінансово неспроможні підприємства або фінансово-кредитні установи, що тимчасово потрапили у стан фінансової кризи. В силу сучасного розвитку приватизаційних процесів в економіці України залучення державних підприємств, що знаходяться у фінансовій кризі, на думку авторів, буде успішним і отримає схвалення відповідних державних органів, що здійснюють контролюючу та регуляторну діяльність у сфері запобігання банкрутству підприємств та відносин, що стосуються державного майна.

Водночас необхідно зазначити, що промислово-фінансові групи — це угруповання, всередині яких можна перерозподіляти фінансові ресурси на користь перспективних підприємств. Тобто в рамках ПФГ тимчасово вільні грошові кошти на одному підприємстві — суб'єкті групи — можуть скеровуватися на покриття дефіциту в грошових коштах інших підприємств, ос-

кільки рух їх капіталів і швидкість обігу різні. Це дає економію грошових коштів тому, що не залучається ззовні позичковий капітал. Крім цього, тимчасово вільні грошові кошти підприємств уже в ролі банківського капіталу можуть використовуватися для емісії цінних паперів, валютних операцій, надання кредитів тощо. Ефект від об'єднаного використання капіталів (банківського і промислового) значно вищий від результатів їх окремого функціонування.

Формування вітчизняних ПФГ, крім росту конкурентоздатності, може прискорити антикризово-реформаційний розвиток економіки України, активізувати інвестиційний процес, зрушити з місця структурну перебудову, сприяти росту науково-технічного потенціалу країни, вирішити проблему неплатежів та затримки заробітної плати. При відповідній державній промисловій політиці створення ПФГ може стати одним із реальних методів підвищення ефективності підприємництва, подолання депресивної фази кон'юнктури в ринковій економіці, каталізатором концентрації інвестиційних ресурсів у пріоритетних напрямках.

У нашій країні реально існують економічні передумови для створення та функціонування ПФГ у провідних галузях національного виробництва. Виникнення українських промислово-фінансових груп як структур промислово-фінансової інтеграції забезпечуватиме ефективний (за рахунок раціонального використання фінансових ресурсів) і прискорений розвиток науки та промислового виробництва шляхом диверсифікації в напрямках освоєння нових видів продукції та послуг, що гарантують високий розмір прибутку. За умов державної політики ПФГ виступатимуть заходами комплексного і економічного ефективного завантаження потужностей підприємств, які не отримали достатньо замовлень, для державних потреб.

Формування промислово-фінансових груп позитивно вплине на розвиток вітчизняної економіки, що зміцнить Українську державу. Можна виділити такі основні напрями впливу:

- стабілізація виробництва (ПФГ створять сприятливі умови для об'єднання підприємств з технологічними та коопераційними зв'язками; відбудеться завантаження виробничих потужностей з випуску потрібної продукції за рахунок тісних господарських відносин між учасниками ПФГ);

- покращання інвестиційного клімату (ПФГ підвищують інтеграцію промислового і фінансово-кредитного капіталів, при цьому ділові відносини між учасниками промислово-фінансової групи впливають на покращання інвестиційного клімату; ПФГ для вітчизняних та закордонних інвесторів виступатимуть надійними партнерами, внаслідок чого зростатимуть надходження фінансових ресурсів у промисловість і зменшуватиметься їх вивезення за кордон);
- прискорення науково-технічного прогресу (ПФГ сприятиме чіткій стратегічній орієнтації розвитку своїх учасників. Покращання зв'язків у рамках науково-виробничих, виробничо-технологічних комплексів сприятиме проведенню єдиної технічної та інвестиційної політики. При цьому знизиться ризик, пов'язаний з розробкою і виробництвом нової техніки, удосконалюватиметься фінансування довготривалих наукових і дослідницьких циклів, розвиватиметься стратегічне партнерство з іноземними фірмами);
- фінансова стабілізація підприємств (банк ПФГ здійснюватиме взаєморозрахунки між підприємствами, внаслідок чого знизиться навантаження на міжбанківську інфраструктуру і стабілізуються платежі між учасниками ПФГ);
- структурна трансформація (ПФГ сприятимуть розвиткові механізму міжгалузевого та внутрігалузевого перерозподілу ресурсів, що вплине на прискорення концентрації інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку економіки України, а також забезпечить значну кількість робочих місць, що дозволить скоротити зростання безробіття в нашій країні).

Одночасно з розвитком ПФГ необхідно використовувати методи антимонопольного регулювання для обмеження економічного диктату груп. Тобто державні органи повинні слідкувати, щоб діяльність ПФГ носила олігопольний, а не монопольний характер.

На шляху реалізації санації підприємств шляхом утворення ПФГ практично відсутні істотні перешкоди, оскільки:

- 1) ПФГ є економічними суб'єктами, які акумулюють значний капітал для реалізації власної діяльності, а це дозволить забезпечити санаційні заходи щодо неплатоспроможного підприємства необхідними фінансовими ресурсами;

2) створення ПФГ є великим економічним проектом, і передбачає детальне планування організаційних та фінансово-господарських аспектів, а отже, залучення фінансово неспроможного підприємства до створення ПФГ буде пріоритетним для державних органів виконавчої та судової влади;

3) основною метою учасників комітету кредиторів є покриття зобов'язань підприємства перед ними, а фінансове оздоровлення підприємства в складі ПФГ є найперспективнішим шляхом покриття кредиторської заборгованості такого підприємства;

4) ініціаторами утворення ПФГ виступають економічно сильні підприємства, представники яких мають набагато більше реальних можливостей вирішити всі спірні питання з акціонерами (засновниками, учасниками) фінансово неспроможного підприємства щодо планових санаційних заходів, на відміну від інших можливих санаторів підприємства.

Санація підприємств шляхом утворення ПФГ носить ряд вагомих переваг над “традиційними” санаційними заходами, оскільки:

1) правові аспекти санації фінансово неспроможного підприємства можуть бути вирішені швидше та на якісно вищому рівні, ніж при традиційній реалізації фінансової санації на ухвалу господарського (арбітражного) суду за участі “звичайних” санаторів, які не володіють настільки великими організаційними та фінансовими можливостями, як учасники ПФГ;

2) існує можливість ефективного використання такого засобу санації, як реструктуризація підприємства, а насамперед таких форм реструктуризації, як реструктуризація виробництва, активів та фінансової реструктуризації;

3) з'являється можливість більш ефективно використовувати всі можливі внутрішні фінансові джерела санації підприємств;

4) практично відпадає потреба у санації балансу підприємства, внаслідок якої найчастіше відбувається скорочення статутного фонду підприємства;

5) фінансування санаційних заходів не буде обмежуватися лише реалізацією внутрішніх джерел санації та санацією балансу, а буде здійснюватись, в основному, за рахунок зовнішніх джерел санації, а отже, надійнішими та ефективнішими методами

Основною перевагою проведення санації підприємств шля-

хом утворення ПФГ є можливість повноцінного використання внутрішніх фінансових джерел санації – метод, який дозволяє обмежити залучення додаткових ресурсів для фінансового оздоровлення підприємства та не збільшувати і так великі зобов'язання підприємства, а дає змогу “заробити” підприємству необхідні кошти шляхом нарощування обсягу його доходів і дозволяє зменшити вихідні грошові потоки підприємства.

Використання внутрішніх фінансових джерел санації з метою збільшення вхідних грошових потоків або зниження вихідних грошових потоків при залученні неплатоспроможного підприємства до складу ПФГ дозволяє:

1. Збільшувати виручку від реалізації продукції.

Збільшення доходів підприємства можливе насамперед за рахунок нарощування обсягів виробництва, розширення номенклатури продукції, адже підприємство отримує стабільний та великий ринок збуту власної продукції (проміжної у складі основної продукції ПФГ) у вигляді попиту партнерів-учасників ПФГ на всі види продукції такого підприємства.

2. Ефективно реструктуризувати активи підприємства.

За умов санації при залученні неплатоспроможного підприємства до складу ПФГ реструктуризація активів насамперед буде пов'язана із закриттям (продажем) окремих низькорентабельних структурних підрозділів та об'єктів основних фондів підприємства. У виробничому плані ПФГ чітко визначено, яку саме продукцію має виробляти підприємство, тому існує можливість закриття окремих структурних підрозділів, а також закриття окремих адміністративних підрозділів для уникнення дублювання ряду функцій, оскільки керівництво ПФГ і планування фінансово-економічної та господарської діяльності ПФГ здійснюється на вищому рівні.

3. Знижувати собівартість продукції.

Зниження собівартості можливе за рахунок зниження адміністративних, комерційних витрат, уникнення простоїв, зниження частки постійних витрат в ціні одиниці продукції за рахунок збільшення обсягів виробництва.

Використання зовнішніх фінансових джерел санації при залученні неплатоспроможного підприємства до складу ПФГ дозволятиме:

1. Отримувати позики у необхідних обсягах.

Отримання кредитних ресурсів у достатньому обсязі для виходу зі стану фінансової кризи або позик на безповоротній основі для неплатоспроможного підприємства фактично можливе лише у складі ПФГ. ПФГ – це насамперед структури, які характеризуються високим забезпеченням фінансовими ресурсами, оскільки при створенні ПФГ відбувається ефективне поєднання промислового та фінансового капіталу, крім того у банку-учаснику ПФГ буде набагато більша довіра до підприємства, яке є також учасником даної групи, а для підприємства не буде виникати проблем із пошуком високоліквідних об'єктів кредитної застави.

2. Здійснювати реструктуризацію кредиторської заборгованості.

Кредитори підприємства, яке залучається до ПФГ і отримує якнайкращі перспективи виходу з фінансової кризи, безперечно нададуть перевагу реструктуризації заборгованості з метою отримання повністю таких виплат, перед отриманням часткового покриття витрат і доведення підприємства до банкрутства, особливо, якщо буде надана гарантія кредиторських виплат підприємства його партнерами – учасниками ПФГ.

3. Здійснювати списання кредиторської заборгованості.

Для покращання фінансового стану підприємства учасники ПФГ можуть здійснити повну або часткову відмову від своїх вимог для виникнення санаційного прибутку, що буде використаний на покриття існуючих збитків підприємства.

4. Отримувати санаційні кредити.

Співпраця неплатоспроможного підприємства з банком-учасником ПФГ буде надзвичайно ефективною в частині отримання санаційних кредитів. Санаційні кредити характеризуються низькою процентною ставкою, тривалими термінами користування і низькими вимогами щодо забезпечення. Такі кредити неплатоспроможне підприємство може отримати лише за умов особливих стосунків із фінансово-кредитними установами, що має місце між учасниками ПФГ.

Фактично санація підприємств через створення промислово-фінансових груп є однією з форм реструктуризації підприємств – корпоративною реструктуризацією. В Законі України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” наводиться достатньо широке визначення реструктуризації підприємства, яке включає організа-

ційно-господарські, фінансово-економічні, правові, технічні заходи, спрямовані на реорганізацію підприємства, зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства. Основний зміст реорганізації підприємства полягає саме у зміні організаційно-правової форми здійснення діяльності підприємства.

У процесі проведення санації шляхом залучення підприємства до складу ПФГ має місце реалізація одного з видів корпоративної реструктуризації – приєднання фінансово неспроможного підприємства до інших, потужніших.

До основних мотивів реалізації реорганізації підприємства з метою фінансового оздоровлення шляхом включення до складу ПФГ можна віднести такі:

1. Досягнення ефекту синергізму.

Синергізм – це економічний ефект від злиття підприємств. У результаті реорганізації, спрямованої на досягнення ефекту синергізму, вартість підприємства в її результаті перевищує сумарну вартість окремих підприємств до реорганізації. Саме ефект синергізму має місце в результаті проведення санації шляхом залучення підприємства до складу ПФГ, оскільки вартість фінансово неспроможного підприємства підвищується в результаті підвищення платоспроможності і ліквідності, зменшення ризику діяльності, виходу на нові ринки (можлива також диверсифікація виробництва), зростання обсягів виробництва, економії на витратах із зростанням масштабів виробництва, економії та ефективного перерозподілу фінансових ресурсів, а отже, і економічний ефект діяльності ПФГ.

2. Отримання ПФГ нематеріальних активів, що належать підприємству, яке знаходиться в кризі.

Безперечно, до складу надзвичайно потужних економічних суб'єктів, якими є ПФГ, будуть залучатись підприємства, які становлять стратегічний інтерес для розширення діяльності групи. Одним з факторів, який може мати суттєвий інтерес великих економічних суб'єктів до неплатоспроможного підприємства, можуть бути ліцензії, ноу-хау, які є в його розпорядженні. Використання такого роду активів всіма підприємствами, що входять до складу ПФГ, може принести значно більший економічний ефект, який перевищить витрати на фінансове оздоровлення підприємства.

3. Отримання ПФГ надійного постачальника факторів виробництва.

Фінансово неспроможне підприємство може бути постачальником сировини або комплектуючих, які виготовляються в обмеженій кількості в регіоні, і банкрутство такого підприємства може суттєво вплинути на виробничу діяльність усієї ПФГ, порушити її виробничий цикл і вплинути на фінансові результати. Окрім того навіть збереження нестійкого фінансового становища на такому підприємстві може негативно вплинути на фінансові результати групи, адже підприємство буде прагнути до нарощування обсягу доходів, а отже, буде вдаватись до підвищення ціни на свою продукцію. Таким чином, для уникнення негативного цінового або організаційного впливу такого підприємства на діяльність ПФГ доцільно досягти включення його до складу групи, отримавши можливість впливу на його цінову, виробничу, господарську політику.

4. Податкові переваги.

ПФГ, залучаючи до складу підприємство, що має від'ємний об'єкт оподаткування, може отримати економію на податкових платежах за рахунок зменшення податку на прибуток для погашення від'ємного значення об'єкта оподаткування такого підприємства. Отже, зростання ліквідності фінансово неспроможного підприємства не буде відбуватись за рахунок вилучення фінансових ресурсів у підприємств – учасників групи, а за рахунок економії податкових платежів.

Таким чином, санація підприємств шляхом утворення ПФГ має ряд суттєвих переваг, реалізація яких неможлива без налагодження партнерських стосунків між усіма сторонами санаційного процесу, а також фінансово-кредитними організаціями. Саме такі умови присутні при залученні неплатоспроможного підприємства до складу ПФГ, і тому якнайповніша реалізація санаційних заходів, що дозволить здійснити покращення структури капіталу, підвищення платоспроможності та ліквідності підприємства можлива саме за умов залучення неплатоспроможного підприємства до складу ПФГ.

Теми рефератів

- 1. Досудове врегулювання господарських спорів.*
- 2. Судове врегулювання господарських спорів.*

3. *Функції та завдання інституту банкрутства підприємств в Україні.*

4. *Етапи оголошення підприємства банкрутом.*

5. *Порядок ліквідації підприємства в Україні.*

6. *Фінансова санація на ухвалу господарського суду.*

7. *Мирова угода як інструмент судового врегулювання господарських спорів.*

8. *Види банкрутства підприємств.*

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає досудове врегулювання господарських спорів?
2. Які строки позовної давності встановлено чинним господарським законодавством України?
3. Що таке ціна позову?
4. Які типи процедур може застосовувати господарський суд до боржника?
5. Дайте визначення поняття “банкрутство”.
6. Хто може виступати суб’єктами банкрутства?
7. Дайте коротку характеристику послідовності провадження справи про банкрутство в Україні.
8. Які питання належать до компетенції комітету кредиторів?
9. Назвіть основні етапи ліквідації підприємства.
10. Охарактеризуйте коротко діяльність ліквідаційної комісії.
11. Що таке ліквідаційна маса?
12. Коротко охарактеризуйте черговість задоволення претензій кредиторів.
13. У якому випадку складається ліквідаційний баланс підприємства?
14. Хто може бути призначатись керуючим санацією, які його функції та повноваження?
15. Охарактеризуйте коротко мирову угоду, як процедуру врегулювання господарських спорів.

Тести

1. Якщо претензію визнано повністю або частково, але немає повідомлення про перерахування визнаної суми, то заявник претензії може:

- a) звернутися до відповідача з повторною претензією;
- b) звернутися до суду з позовом про вирішення господарсь-

кого спору;

в) по закінченні 20 днів від дня одержання відповіді подати до банку розпорядження про списання у безспірному порядку визнаної боржником суми;

г) звірити заборгованість;

д) звернутися до суду з позовом про оголошення боржника банкрутом.

2. Справа про банкрутство підприємства може бути порушена, якщо:

а) надійшла письмова заява будь-кого з кредиторів боржника;

б) надійшла письмова заява потенційного санатора;

в) надійшла письмова заява боржника стосовно його фінансової неспроможності або загрози такої неспроможності;

г) боржник не визнає претензії про відшкодування заборгованості;

д) боржник не повернув банківський кредит в обумовлений термін.

3. До боржника арбітражний суд може:

а) застосувати реорганізаційні (санаційні) процедури;

б) здійснити ліквідаційні процедури;

в) укласти мирову угоду;

г) внести його до реєстру неплатоспроможних підприємств;

д) оголосити підприємство неплатоспроможним.

4. Боржник може звернутися до суду з власної ініціативи із заявою про порушення справи про своє банкрутство у таких випадках:

а) якщо задоволення вимог одного або декількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань перед іншими кредиторами;

б) якщо податкові органи припинили операції за всіма банківськими рахунками боржника;

в) якщо в разі його ліквідації не у зв'язку з процедурою банкрутства він не має можливості задовольнити грошові вимоги кредиторів у повному обсязі;

г) після того, як розрахунковий документ щодо стягнення заборгованості з боржника вміщено в картотеку;

д) за наявності ефективної концепції санації та відсутності необхідного часу для її реалізації.

5. У проекті мирової угоди подаються пропозиції боржника з таких позицій:

- а) форма платіжних поступок кредиторів;
- б) бажаний період пролонгації заборгованості;
- в) бажана сума списання заборгованості з платежів до бюджету;
- г) обсяг початкового погашення заборгованості;
- д) сума необхідного санаційного кредиту.

6. На першому етапі ліквідації підприємства:

- а) воно знімається з податкового обліку;
- б) складається ліквідаційний баланс;
- в) задовольняються претензії кредиторів;
- г) приймається рішення уповноваженим органом про ліквідацію підприємства;
- д) створюється ліквідаційна комісія.

7. Примусова ліквідація підприємства здійснюється:

- а) коли його визнано банкрутом;
- б) коли протягом 1 місяця підприємство не погасило визнаної ним претензійної вимоги;
- в) якщо на ухвалу суду будуть визнані недійсними установчі документи й рішення про створення підприємства;
- г) якщо його борги перевищують вартість активів;
- д) якщо його занесено до реєстру неплатоспроможних підприємств.

8. Мирова угода в процесі провадження справи про банкрутство являє собою:

- а) угоду між боржником і санатором про переведення боргу;
- б) угоду між боржником і кредиторами щодо відстрочення сплати належних кредиторам боргів;
- в) угоду між санатором та арбітражним судом про проведення фінансового оздоровлення боржника;
- г) угоду між санаторами щодо розподілу їхніх прав і обов'язків у процесі санації підприємства;
- д) угоду між боржником та арбітражним судом про відстрочення початку провадження справи про банкрутство.

9. Мирова угода укладена в ході провадження справи про банкрутство може бути розірвана у таких випадках:

- а) невиконання умов мирової угоди боржником;
- б) за відсутності осіб, які мають намір узяти участь у санації боржника;

в) провадження боржником дій, які завдають збитків правам та законним інтересам кредиторів;

г) якщо боржнику відмовлено в одержанні нових кредитів.

10. Призначена судом ліквідаційна комісія має такі функції:

а) управляє майном банкрута;

б) відшукує санаторів;

в) вживає заходів для стягнення дебіторської заборгованості;

г) здійснює інвентаризацію, оцінювання та реалізацію майна банкрута;

д) затверджує ліквідаційний баланс підприємства.

11. З моменту визнання боржника банкрутом виконуються такі дії:

а) припиняється підприємницька діяльність банкрута;

б) ухвалюється постанова про реорганізацію (ліквідацію) юридичної особи-боржника;

в) приймається ухвала про санацію підприємства;

г) вважаються такими, що минули, строки всіх боргових зобов'язань банкрута;

д) припиняється нарахування пені та відсотків на всі види боргових зобов'язань банкрута.

12. У разі банкрутства підприємства в першочерговому порядку відшкодовуються:

а) вимоги щодо платежів до бюджету;

б) вимоги кредиторів, забезпечені заставою;

в) витрати, пов'язані з провадженням справи про банкрутство в суді;

г) вимоги кредиторів, не забезпечені заставою;

д) зобов'язання перед працівниками підприємства-банкрута.

13. Ліквідаційний баланс підприємства в ході провадження справи про банкрутство боржника затверджується:

а) комітетом кредиторів;

б) ліквідаційною комісією;

в) податковим органом;

г) арбітражним судом;

д) зборами засновників підприємства.

14. Підставою для звернення із заявою про порушення справи про банкрутство боржника може бути:

а) неплатоспроможність боржника;

б) збитковість боржника протягом 3-х останніх звітних років;

- в) загроза неплатоспроможності;
- г) перевищення заборгованості над сумою власного капіталу;
- д) падіння ринкового курсу акцій підприємства нижче від їхньої номінальної вартості.

15. Загальний строк позовної давності стосовно захисту прав на відшкодування основного боргу та на відшкодування неустойки (пені, штрафу):

- а) 1 рік та 6 місяців відповідно;
- б) 2 роки та 6 місяців відповідно;
- в) 3 роки та 6 місяців відповідно;
- г) 5 років та 1 рік відповідно.

16. Керуючий санацією має право:

- а) самостійно приймати рішення щодо звільнення працівників підприємства-боржника;
- б) відмовитись від складання звіту перед комітетом кредиторів;
- в) самостійно розпоряджатись майном боржника з урахуванням обмежень;
- г) укладати від імені боржника цивільно-правові угоди;
- д) відмовлятись від виконання договорів боржника у випадках, передбачених законодавством.

17. Керуючий санацією може бути:

- а) фізична особа, яка відповідно до рішення суду організовує здійснення санації боржника;
- б) юридична особа з числа кредиторів підприємства-боржника, яка відповідно до рішення суду організовує здійснення санації боржника;
- в) юридична особа з числа засновників (власників) підприємства, яка відповідно до рішення суду організовує здійснення санації боржника;
- г) фізична особа з числа керівного складу підприємства.

18. Ознаками прихованого банкрутства є:

- а) надання кредитору неправдивих даних про фінансовий стан боржника;
- б) причинний зв'язок між поданням неправдивих даних про фінансовий стан боржника та збитками кредитора;
- в) надання кредитору неправдивих даних про фінансовий стан боржника про фінансову неспроможність виконання зобов'язань перед кредиторами та бюджетом;
- г) свідоме доведення підприємства до фінансової неплатоспроможності.